

TI DROBNI, OTROŠKI KORAKI

Gaber

S hodnika so se začuli koraki, drobni, otroški koraki. »Neki otrok je zunaj,« se mu je med čitanjem časopisa zganila podzavestna misel. Čital je o velikih poplavah v Italiji. »Ubogi ljudje,« je premišljeval. »Zdaj so brez strehe.« Zunaj pa še vedno tisti drobni koraki. »Kako je prišel sem ta otrok, saj v hiši ni družin z majhnimi otroki?« se je vprašal.

Prisluhnil je. Koraki so se oddaljevali proti drugemu koncu hodnika, za trenutek utihnili, pa se spet oglasili: tok, tok, tok.

»Otrok nekoga išče.«

Tok, tok, tok... Pred njegovimi vrati so koraki utihnili. »Morda pa mene išče,« je pomislil, čeprav se mu je zdela misel neumna. Kateri otrok bi njega iskal in čemu?

Vstal je, odprl vrata.

Res je bil pred pragom otrok, majhen, plavolas fantek. Stal je tam kakor vrabček, ki se zateče pred skobcem v zavetje, oči široko odprte, obraz zbehan in plah. A že je vztrepetal na njegovih ustnicah rahel nasmeh.

Prvi trenutek, to je dve, tri sekunde, je bil to zanj samo otrok in v mislih se mu je prebudilo: »Po kaj je prišel ta otrok?« Naslednji trenutek pa mu je srce močneje udarilo, v grlu ga je stisnilo, da je komaj požrl slino. Saj to je vendar njegov otrok.

»Darko.«

»Ata.«

Gledala sta se, otrok se je smehljal njemu, plašno in veselo, oboje hkrati, on pa otroku. Kakor nehote se mu je zgubila roka na njegovo glavo, med njegove mehke, plave lase. V grlu pa mu je bilo še vedno tako čudno, kakor da z muko požira nekaj grenkosladkega, od tod pa je sililo še v oči. Darko, njegov najmlajši, šele v šesto leto je šel. Njega je imel zmeraj najrajši, v zadnjem času pa še prav posebno, ko sta se mu Tonček in Francka nekako odmikala in se navezovala samo na mamo, kakor da bi vedela, kaj se med staršema dogaja in da jih namerava zapustiti. Darko pa se ni spremenil. Kadar je prišel domov, mu je enako radostno pohitel nasproti kakor prej. In ko se je od žene ločil, mu je bilo dolgečas samo po Darku. Mnogokrat ga je prišlo, da bi šel na svoj nekdanji dom, da bi videl Darka, da bi ga pobožal po njegovih mehkih laseh; ker pa se je bal, da bi s tem vzbudil v ženi neutemeljeno upanje, da se še vrne k njim, je vselej zatrl svojo željo.

Še vedno sta se gledala in se drug drugemu smehljala. Potem pa je rekel oče: »Kako pa si me našel?«

»Videl sem te, že na vogalu, in sem tekel za tabo. Mama je rekla, da si šel v Ameriko, a...« Glas mu je zamrl, oči so se mu še bolj razširile, začudenje, osuplost sta se zrcalila v njih. Očividno se mu je v glavi nekaj zganilo, česar s svojo otroško pametjo ni mogel razumeti. »Ne, mama ne ve, da si tu.« je dejal po kratkem molku.

Očetu pa je bilo v grlu še prav tako kakor v začetku. »Ne ve,« je rekel v zadregi. V mislih pa se je spraševal, kako je mogel otrok zabloditi na ta konec mesta.

»Kako pa si prišel sem, tako daleč?«

»Zgubil sem se. K nam je prišel striček in mama mi je rekla, da lahko grem ven. Na ulici nas je bilo polno otrok. Igrali smo se. Veš, Milko je dobil za god pištolo, ne tako, kakor si ti meni kupil, pravo, tako, ki poči. Šli smo se vojake. Potem pa je prišel mimo majhen psiček, bel, a ves povaljan. Najbrž se je tudi zgubil. Ali pa so ga spodili, ker ga ne marajo več. Tako plašno je zacvilil, rep pa med noge, ko je stekel mimo. A otroci za njim, metali so mu kamenje, takemu majhnemu psičku. Jokal sem in tudi tekel za njim. Saj se ne sme takemu psičku metati kamenje, kajne da ne? Rekel sem jim, da se je najbrž izgubil. Tako suh je bil, najbrž že dolgo ni nič jedel. Potem pa naenkrat ni bilo več psička ne otrok. Šel sem nazaj. Hodil sem in hodil, a naše ulice nisem mogel najti. Zgubil sem se, vedel sem, da sem se zgubil, zato sem še bolj tekel. Na oglu pa sem tebe zagledal. Poklical sem te, a me nisi slišal. In nisem te mogel dohiteti. Videl pa sem, da si šel v to hišo. Tista debela teta mi je potem rekla, naj grem kar po stopnicah.«

Še vedno ga je stiskalo v grlu, mu sililo v oči. Še enkrat je pogladil otroka po tistih mehkih laseh. Potem ga je dvignil, ga poljubil in odnesel v sobo. Do tega trenutka mu ni prišlo na misel, kaj naj z otrokom napravi. Tudi sedaj ni vedel drugega, kakor da je to njegov otrok in da ga mora odnesti v sobo. Pri tem se mu je vzbujalo veselo čustvo, da žene (druge žene) ni doma, da bo tako vsaj nekaj časa sam z otrokom.

»Ali si lačen?« ga je vprašal. Sam pri sebi pa je pomislil: »Bogve kdaj je že otrok odšel od doma.« Pri tem pa še grenko: »Takole pušča otroka samega, lahko bi ga povozil tramvaj, avto, vlak...«

»Lačen,« je odgovoril otrok.

»Čakaj.« Pohitel je v kuhinjo. Nekaj dobrega mu je hotel dati, saj je tako rekoč prišel k njemu na obisk. In njegov otrok je, izmed vseh ga je imel najrajši. Toda če je še tako stikal po omari in drugod, ni našel ničesar. Vselej je bilo kaj pri hiši, sadje, mezga, kdaj pa kdaj tudi kako pecivo, tokrat pa še masla ne. Le kruh je našel.

»Bi kruha?« je vprašal, ko se je vrnil v sobo.

Otrok je prikimal, pri tem pa se mu je vseeno zdelo, da je na njegov obraz legla senca razočaranja. Morda si je tudi otrok mislil: »Saj sem prišel na obisk, na obiskih pa vedno postrežejo s čim boljším. Vendar je krepko zasadil zobe v kos, ki mu ga je bil odrezal. In drobil je kakor mlin. »Res je lačen.« je pomislil, pri tem pa ga je zopet stisnilo: »Bogve kdaj je že odšel od doma.«

»Ali greš večkrat takole na ... potep?« ga je vprašal čez nekaj časa.

»Ne ... tako daleč,« je otrok momljal s polnimi usti. »Danes pa je prišel tisti psiček, saj sem ti povedal. Najbrž se je izgubil, otroci so mu metali kamenje, jaz pa ...«

Umolknil je sredi stavka. Preveč je imel opravka s kruhom, zato ni mogel pripovedovati o psičku. Njemu, očetu, pa je primanjkovalo besed. Nič več se ni znal z otrokom tako pogovarjati kakor nekoč.

»Kaj pa Tonček in Francka?« je vprašal čez nekaj časa.

»Tonček noče hoditi v šolo, potepat se hodi. Zadnjič je morala mama zaradi njega v pisarno. Potem ga je nabila, skoraj vsak dan ga nabije. Res noče hoditi v šolo. Francka pa je zadnjič stričku polila hlače.«

Zopet striček. Nekaj ga je zbegalo pri tej besedi ... Glasno pa je rekel samo: »Stričku?«

»Skoraj vsak dan pride k nam. Meni prinese cukra in takrat se smem takoj iti igrat in kamor hočem. Francka pa mu je zadnjič ...«

Pri tem pripovedovanju se mu je zdelo, kakor da se vsaka beseda kakor ostra konica zadira vanj. Sam sebe ni mogel razumeti. Za prejšnjo ženo mu že dolgo ni bilo nič, a vendar ga je novica, da si je nekoga izbrala, neprijetno zadela. Zaradi cukra pa ga je obšlo nekakšno ljubo-sumje.

»Ali imaš rad strička?« je vprašal; v grlu in ustih je začutil nekaj grenkega.

Otrok pa kakor da je uganil, kako je v njem.

»Tebe imam rad.«

Grenkoba je popustila, toplo, sladko čustvo ga je vsega prevzelo. In kakor da mu je ušlo:

»Bi prišel za zmeraj k meni?«

Otrok je prenehal jesti. Oči so se mu spet široko odprle, prav tako ga je gledal kakor prej, ko je povedal, da je mama rekla, da je šel v Ameriko, in je sredi stavka obstal, ker ni mogel razumeti, kako da je tu, v Ljubljani, a ne pride domov. Očividno se je v njem zopet prebudila ta zagonetka.

Njega je pred tem sprašujočim pogledom obšla zadrega, negotovost. Moral je nekaj reči, in ker v sebi ni našel drugih besed, je dejal:

»Ko prideš drugič, ti kupim cukra.«

Tedaj pa je rekel otrok, kakor da ni več otrok:

»Kaj ti ne boš več prišel k nam?«

In ga je gledal. On pa je gledal otroka. Moral bi reči: »Ne, Darko, k vam me ne bo več,« a ni mogel. Posebno besedici k vam ne bi mogel spraviti iz sebe. Pred meseci bi rekel k nam, saj so bili ena družina. Če bi sedaj rekel k vam, bi s tem potrdil, da so si tujci, tako bi rekel tovarišem iz službe, naključnim znancem, a kako bi mogel reči lastnemu otroku?

Vprašanje ga je skelelo. Čutil se je krivega pred otrokom in otrok se mu je zdel tožnik, ki mu to krivdo očita. In to Darko, ki ga je imel izmed vseh najrajši in ki je še malo prej rekel: »Tebe imam rad.« Morebiti pa prav zato, ker je tako rekel.

Ni mogel odgovoriti. Zato je bil vesel, da je otrok pojedel kruh in da je mogel vprašati:

»Bi še kruha, Darko?«

Otrok je prikimal, on pa mu je odrezal še en kos. Ko ga je potem gledal, kako si z njim maši usta, se mu je ponovno porodilo: »Bogve kdaj je že šel od doma.«

S hodnika so se zopet zaslišali koraki. Te korake je poznal: njegova žena. Postalo mu je nerodno, kakor da ga mora biti zaradi nje pred otrokom sram.

Na pragu je obstala, začudeno je pogledovala zdaj enega zdaj drugega. Njen pogled se mu je zdel strog.

»Darko je pri meni,« ji je pojasnil. In kakor da ona ne ve, kdo je Darko, še: »Naš najmlajši.« Naslednji trenutek pa se je spomnil, da tu ne bi smel reči naš. »Moj,« se je popravil, a tudi ta besedica se mu je nekam čudno zataknila v ustih. »Zgubil se je,« je še pojasnil in obmolknil.

»Darko,« je rekla hladno, nato pa skoraj nejevoljno: »Le kako ga bomo spravili domov?«

Speklo ga je. Že s prvimi besedami je pokazala, da bi se rada otroka čimprej iznebila. Razen tega pa je vprašala tako, kakor da gre za tujega otroka, ki se je po naključju znašel pri njih in ne vedo, kam bi z njim.

»Saj bo šla lahko punca z njim,« je po kratkem premolku odvrnil grenko.

»Pa naj gre punca.«

Stopila je k omari, da se preobleče. Otrok je oba začudeno gledal. Obraz mu je zopet postal zbeگان, oči motne, a je skušal vse to prikriti s plahim smehljajem. Od otroka je to sililo v očeta, naenkrat mu je

bil, kakor da ni doma, temveč v neki tuji sobi, in pozimi, ko slabotni ogenj v peči ne more odtajati ledenih rož na oknih.

Potem je žena le stopila k njima.

»Morda je lačen,« je rekla.

»Kruha sem mu dal.«

»Samo kruha? Najbrž je potreben česa toplega. Kaj pa bi, Darko?« je vprašala otroka, a še vedno nekam hladno.

Otrok ni odgovoril, njegov pogled je bil še vedno tak kakor prej, začuden in plah. In ko ga je rahlo pogladila po lasih, mu je glava zlezla nekam med ramena.

»Nič se ne boj, te bomo že spravili domov,« je rekla. Oče pa: »To je teta.« (Beseda se mu je zataknila. »Zdaj ima teto in strička,« se mu je zganilo v mislih. »A očeta in mamo?«) »Nekaj ti bo skuhala. Kaj pa bi rad?«

Otrok pa tudi njemu ni odgovoril. »Kavo mu skuham,« je rekla žena. On se je sicer spomnil, da otrok doma ni imel posebno rad kave, a vendar ni nič rekel. Še vedno mu je ležalo v mislih: »A očeta in mamo?«

Ko je žena odšla v kuhinjo, se je otrokov obraz nekoliko razvedril, a vendar ni bil tak kakor prej, ko sta bila sama doma. Tudi on ni bil tak. Beseda mu ni in ni hotela steči. Sicer ga je še vedno obhajalo toplo čustvo, ker je bil po tolikih mesecih zopet s svojim otrokom, a ga je obenem občutil tudi kot breme.

Iz kuhinje se je zaslišalo govorjenje. »Najbrž se je punca vrnila,« je pomislil. In čez nekaj časa je ta res prinesla skodelico kave, na krožniku pa kruh, namazan z maslom. »Kje pa ste dobile maslo?« je vprašal, ker se je spomnil, da ga je prej zaman iskal. »Saj je bilo v kredenci pod rožasto skodelico,« je smehljaje se odgovorila služkinja.

Potem sta bila zopet sama z otrokom. »No, le jej,« je rekel. »Kava je topla.« In znova se mu je zganilo v mislih: »Bogve kdaj je že odšel od doma?« Glasno pa je vprašal: »Ali si danes sploh kaj kosil?«

»Ne. Saj sem ti povedal, da sem se zgubil.«

Zopet je začutil v grlu grenkobo, toda ni mogel napraviti drugega, kakor da je otroka pogladil po glavi. »No, le jej, kava je topla,« je ponovil.

To pot je otrok jedel počasi. »Res nima rad kave,« je pomislil, ko ga je gledal, in bilo mu je žal, ker ni rekel ženi, naj mu skuha kaj drugega.

Potem je zopet prišla punca, pobrisala drobtinice z mize in odnesla skodelico in krožnik. Čez nekaj minut pa se je vrnila, oblečena v plašč. Tudi žena je prišla v sobo.

Stisnilo ga je, kakor da mu je nekdo segel v prsi. Roka se mu je zopet zgubila v otrokove lase. Tesnobo je rekel:

»Zdaj pa boš moral domov, Darko.«

Nato pa kakor iz povsem presušenega grla:

»Francka bo šla s tabo.«

Otrok ga je preplašeno pogledal, naenkrat so mu bile oči polne solz. Prijel ga je za roko in se stisnil k njemu kakor preplašeno pišče h koklji.

Francka ga je prijela za roko in rekla mehko:

»Nič se ne boj, Darko, cukra ti kupim med potjo.«

»Cukra.« se je zarezalo v očeta. »Vsi ga skušamo pridobiti s cukrom. Otrok pa bi najbrž potreboval še kaj drugega.«

Ta se je še vedno stiskal k njegovi roki. »Saj pojdem tudi jaz s tabo,« mu je rekel. Vstal je in šel k obešalu za plašč.

»No, bo že Francka,« je rekla žena. »Bolje je tako.«

Oplazilo ga je. Roka, ki se je že stegnila po plašč, mu je omahnila. Ni se zbal žene, zbal se je nečesa drugega, a sam ni vedel česa. In pri tem se skoraj ni upal ozreti po otroku.

»No, saj grem samo do stopnic,« je odvrnil zamolklo.

In res je šel samo do stopnic. Na vrhu je obstal. Francka je držala otroka za roko in ga varno in mehko vodila. »Cukra ti kupim,« mu je zopet prigovarjala. Stopnice so bile visoke, otrok je na vsako stopil z obema nogama. Sredi stopnic se je obrnil in polglasno poklical:

»Ata!«

On se je nasmehnil, čeprav so mu čeljusti komaj šle narazen, kakor da ga je zgrabil vanje krč. Rad bi rekel: »Še kaj pridi, Darko,« a je na pragu stala žena, v srcu pa so ga še vedno pekle otrokove besede: »Kaj ti ne boš več prišel k nam?« Zato se je otroku samo smehljaj. Šele čez nekaj časa je dejal Francki: »S tramvajem se peljita.«

To je rekel, ker se je spomnil, kako rad se je v prejšnjih časih Darko vozil s tramvajem, in zato, da je sploh kaj rekel, zakaj dušilo ga je, kakor da mu zmanjkuje zraka.